

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

18 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:
președinte
judecători

Diaconu Iurie
Catan Liliana
Guzun Ion
Ghervas Maria
Mardari Dumitru

judecând, fără participarea părților, recursurile ordinare declarate de procurorul în procuratura de circumscripție Bălți, Liliana Pasat, și de partea vătămată Iskra Petru, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 28 noiembrie 2018, în cauza penală privindu-i pe

MORĂRESCU Serghei XXXXX, născut la
XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX;

MARUȘCEAC Andrei XXXXX, născut la
XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX;

STAMATII Vasile XXXXX, născut la XXXXX,
originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță:

- 1) 06.08.2013 – 07.07.2014;
- 2) 10.10.2016 – 28.02.2017;

Instanța de apel:

- 1) 31.07.2014 – 22.06.2016;
- 2) 04.04.2017 – 28.11.2018;

Instanța de recurs:

- 1) 01.09.2016 – 28.03.2017;
- 2) 22.03.2019 – 18.06.2019.

Asupra recursurilor ordinare declarate, în baza actelor din dosar, Colegiul Penal lărgit

c o n s t a t ă:

1. Prin sentința Judecătorei Telenești din 7 iulie 2014, Morărescu S. și Marușceac A. au fost recunoscuți vinovați și condamnați în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal la

pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 500 unități convenționale, ceea ce constituie 10000 lei, pentru fiecare.

Acțiunea civilă înaintată de părțile vătămate Iskra P., Sclifos G. și ÎI „Iskra Petru” privind încasarea din contul inculpaților a sumei de 40000 lei, cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 2000000 lei, cu titlu de prejudiciu moral și cheltuielile de judecată, a fost admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului total al despăgubirilor să se expună instanța în ordinea procedurii civile.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, *în fapt*, a constatat că, la 13 august 2012, în jurul orei 06⁴⁵, Marușceac A. și Morărescu S., fiind în stare de ebrietate alcoolică, intenționat, în loc public, fără nici un motiv, încalcând grosolan ordinea publică atentând la regulile sociale și morale de conviețuire, împreună cu Stamatii V., cu automobilul de model „Volkswagen T4” cu n/î XXXXX, condus de ultimul, s-au deplasat în s. Codrul Nou, r-nul Telenești și în stradă, la poarta gospodăriei lui Iskra P., cu o deosebită obrăznicie au aplicat violență fizică în privința ultimului, manifestată prin lovituri cu pumnii și picioarele peste diferite părți ale corpului, cauzându-i vătămări corporale ușoare cu dereglarea sănătății de scurtă durată.

Ulterior, Stamatii V. continuându-și intențiile huliganice printr-o obrăznicie deosebită, cu o sticlă de 1,5 litri cu motorină adusă din automobil la locul conflictului, l-a stropit pe Iskra P. cu motorină peste corp, amenințându-l cu incendiere, ulterior părăsind locul faptei, după ce s-au îndreptat spre gospodăria acestuia și printr-o obrăznicie deosebită, Stamatii V. a stropit cu motorină gardul și poarta gospodăriei, apoi s-a apropiat de magazinul alimentar care aparține ÎI ”Familia Iskra”, amplasat în apropiere, stropind cu motorină terasa magazinului, continuând spre interior unde ultimul a aplicat violența fizică în privința vânzătoarei Sclifos G., cauzându-i dureri fizice și stropind-o cu motorină peste corp.

Pe baza stării de fapt expuse supra, instanța a reținut că faptele inculpaților urmează a fi încadrate juridic în temeiul art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, huliganismul, adică *acțiunile intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor, acțiuni care prin conținutul lor se deosebesc printr-o obrăznicie deosebită, săvârșită de mai multe persoane.*

La 30 iulie 2013, materialele cauzei în privința lui Stamatii V. au fost disjuse într-o procedură separată, ultimul sustrăgându-se de la urmărirea penală.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare în privința lui Morărescu S. și Marușceac A., în termenul și modul prevăzut de art. 401-402 Cod de procedură penală, a fost atacată cu apeluri de către procuror și părțile vătămate Iskra P. și Sclifos G.

3.1. Procurorul a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Marușceac A. și Morărescu S. să fie condamnați în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, la câte 2 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

În motivarea apelului, procurorul a menționat că prima instanță corect a calificat acțiunile inculpaților, însă la aplicarea pedepsei penale nu a respectat criteriile generale de individualizare a acestora și le-a stabilit inculpaților o pedeapsă prea blândă. Astfel, la

aplicarea pedepsei sub formă de amendă, instanța de judecată nu a acordat deplină eficiență prevederilor art. 61 și 75 Cod penal, aceasta nu va avea efectul reeducării și corectării făptuitorilor.

Totodată, circumstanțele reținute de către instanța de judecată pentru aplicarea amenințării penale, nu au fost apreciate obiectiv în raport cu actele cauzei, nu s-a ținut cont de comportamentul inculpaților în cadrul procesului penal, adică instanța nu a luat în considerație comportamentul inculpaților în timpul comiterii infracțiunii și după consumarea acesteia, stabilindu-se că Marușceac A. și Morărescu S. au negat la faza urmăririi penale comiterea infracțiunii de huliganism de mai multe persoane, în stare de ebrietate alcoolică, iar în cadrul examinării cauzei în fond nu au cooperat cu organele de drept pentru stabilirea adevărului, din care motive a fost necesar efectuarea mai multor acțiuni procesuale în vederea instrumentării cauzei.

De asemenea, apelantul a menționat că inculpații nu au dat dovadă de căință sinceră de cele comise și nu au demonstrat că ar fi înțeles gradul prejudiciabil al acțiunilor lor și sunt predispuși de a se corecta, iar pedeapsa penală aplicată își va atinge scopul propus.

3.2. Părțile vătămate, Iskra P. și Scifos G., au solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit căreia acțiunile inculpaților să fie recalificate din art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal în baza art. 26, 27, 145 alin. (2) lit. a), i), j), m) Cod penal, cu dispunerea condamnării lor la 20 de ani de închisoare pentru fiecare și cu încasarea costului serviciilor juridice în sumă de 7000 lei.

În acest sens, părțile vătămate au menționat că prima instanță nu s-a expus asupra solicitării de recalificare a acțiunilor imputabile inculpaților și asupra încasării cheltuielilor suportate pentru asistența juridică. De asemenea, prima instanță eronat a notat că nu poate accepta versiunea despre un comportament de răfuială în grup urmat de aplicarea violenței, întrucât inculpații au plecat în s. Codrul Nou, cu scopul de a se răfui cu Iskra P. Instanța nu a stabilit circumstanțe agravante, însă prin probele administrate s-a demonstrat că inculpații au consumat bere, inclusiv și Marușceac A., apoi au stat până dimineața la o ceremonie, unde au consumat iarăși băuturi alcoolice.

Totodată, instanța de fond urma să rețină că infracțiunea a fost comisă prin orice formă de participare; prin acte de o deosebită cruzime sau prin batjocorirea victimei; prin mijloace care prezintă un pericol social sporit; de către o persoană în stare de ebrietate, provocată de consumarea substanțelor menționate la art. 24 Cod penal.

La fel, în opinia apelanților instanța nu a ținut cont de criteriile de individualizare a pedepsei, de gradul de pericol social sporit al faptei comise, de persoana inculpaților, de împrejurările care agravează și atenuază răspunderea lor penală și de modul și locul comiterii infracțiunii. Mai mult ca atât, Marușceac A. a fost anterior condamnat pentru acte de huliganism, iar pedeapsa non-privativă de libertate nu-și va atinge scopul scontat.

4. Prin decizia Colegiul Penal al Curții de Apel Bălți din 22 iunie 2016, au fost admise apelurile declarate, casată parțial sentința, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Morărescu S. și Marușceac A. au fost condamnați în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal la câte 2 ani închisoare pentru

fiecare, iar conform prevederilor art. 90 Cod penal, executarea pedepsei a fost suspendată condiționat pe un termen de probațiune de 2 ani pentru fiecare.

Acțiunea civilă înaintată de părțile vătămate Iskra P. și Scrifos G. a fost admisă parțial, fiind dispusă încasarea de la inculpați în contul părților nominalizate a cheltuielilor suportate pentru asistența juridică în mărime de 7000 lei pentru fiecare și încasarea de la Morărescu S. în folosul părții vătămate Iskra P. a prejudiciului moral în mărime de 10000 lei, în folosul părții vătămate Scrifos G. a prejudiciului moral în mărime de 5000 lei.

În rest, celelalte dispoziții ale sentinței au fost menținute.

5. În motivarea deciziei adoptate instanța de apel a menționat că, instanța de fond la stabilirea pedepsei în privința inculpaților nu a acordat deplină eficiență principiilor generale de aplicare a pedepsei prevăzute la art. 61 alin. (2) Cod penal, precum și criteriilor de individualizare a pedepsei prevăzute de art. 75 Cod penal, nu a ținut cont de circumstanțele reale și personale în privința inculpaților și ca rezultat stabilindu-le o pedeapsă nejustificat de blândă, care nu va atinge scopul pedepsei penale.

Astfel, instanța de apel a conchis că, instanța de judecată eronat a considerat că, în privința inculpaților urmează a fi aplicată o pedeapsă sub formă de amendă, fără a se ține cont de circumstanțele cauzei, de gradul de pericol social al faptelor comise, de modul de comitere a acțiunilor huliganice de către inculpați, care i-au stropit cu motorină pe părțile vătămate, cât și produsele alimentare, ca rezultat nefiind respectate în tot criteriile de individualizare a pedepsei.

Instanța de apel a constatat la fel că, deși inculpații au recunoscut vinovăția în faptele incriminate, totuși aceștia nu au conștientizat gravitatea faptelor comise, deoarece careva măsuri în vederea recuperării prejudiciului adus părților vătămate nu au luat, de fapt nu au o atitudine critică față de faptele comise.

Mai mult, după pronunțarea sentinței inculpatul Marușceac A. a părăsit locul de trai, deși avea aplicată măsura preventivă sub formă de interdicție de a părăsi țara, ca urmare, din motivul neprezentării lui în ședința instanței de apel și eschivării de la judecarea cauzei, fiind înlocuită măsura preventivă inculpatului cu arestare preventivă și anunțarea lui în căutare, inculpatul fiind depistat și extrădat din Federația Rusă, fapt care a tergiversat examinarea cauzei în ordine de apel.

Instanța de apel a considerat că, faptele comise de inculpați prezintă un pericol social, care poate fi evitat numai prin numirea față de inculpați a unei pedepse sub formă de închisoare, pentru ca să fie conștientizate faptele comise de către inculpați și în așa mod să fie restabilită echitatea socială și drepturile lezate ale părților vătămate.

Totodată, instanța de apel a constatat că, inculpații nu au antecedente penale, se caracterizează pozitiv, Marușceac A. are la întreținere doi copii minori, iar Morărescu S. a suportat un accident rutier, primind leziuni corporale medii, fapt confirmat prin înscrisurile anexate la materialele cauzei.

În aceeași ordine de idei, în împrejurările stabilite privind persoana inculpaților, instanța de apel a ajuns la concluzia că, scopul corectării și reeducării inculpaților se va atinge și fără izolarea lor de societate, fiind posibil de a dispune suspendarea condiționată

a executării pedepsei închisorii conform art. 90 Cod penal, dând posibilitate reală inculpaților să-și dovedească corectarea prin comportament exemplar și muncă cinstită, nesăvârșind infracțiuni noi. Prin urmare, careva interdicții de aplicare a prevederilor art. 90 Cod penal nu s-au constatat.

Instanța de apel a considerat absolut nefondate argumentele părților vătămate precum că, instanța de fond nu a primit nici o decizie și nu s-a expus asupra solicitării de a-i recunoaște culpabili pe inculpați de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 26, 27, 145 alin. (2) lit. a), i), j), m) Cod penal, or, instanța de fond a judecat cauza în limitele învinuirii aduse inculpaților, nefiind în drept să depășească limitele judecării cauzei.

În continuare, instanța de apel a constatat că, examinând prezenta cauză instanța de fond nu a respectat normele procesuale referitor la judecarea acțiunii civile depuse de părțile vătămate în latura prejudiciului moral și a cheltuielilor de asistență juridică solicitate, soluție care îngreșește dreptul părților vătămate la soluționarea acțiunii în această parte.

Cât privește încasarea prejudiciului material solicitat de către partea vătămată Iskra P., instanța de apel a considerat soluția instanței de fond una corectă, deoarece nu au fost aduse dovezi precum că, prețul bunurilor materiale stropite cu combustibil ar constitui suma de 40 000 lei.

Totodată, instanța de apel a considerat eronată soluția și motivarea instanței de fond cu referire la cheltuielile de asistență juridică solicitate de către părțile vătămate, or, acestea au prezentat bonuri de plată ce demonstrează suportarea cheltuielilor în sumă de 7000 lei (f.d. 177-178 vol. II), părțile vătămate fiind asistate de avocatul Loboda VI.

La fel nu au putut fi reținute nici argumentele aduse de părțile vătămate privind prejudicierea cu suma de 1000000 lei, prin faptul suferințelor psihice, or, careva temeuri de încasare a sumei respective nu s-au stabilit.

6. Nefiind de acord cu soluția adoptată de instanța de apel, aceasta a fost contestată cu recursuri ordinare de către avocatul Loboda VI. în numele părților vătămate Iskra P. și Sclifos G. și de avocatul Popescu D. în numele inculpatului Morărescu S.

6.1. Avocatul Loboda VI., acționând în numele părților vătămate, fără a invoca vreun temei de drept din cele prevăzute la art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel în alt complet de judecată.

În motivarea recursului ordinar, avocatul a invocat argumente similare cu cele indicate anterior în apelul părților vătămate și descrise la pct. 3 al prezentei decizii, suplimentar menționând că, instanța de apel a corectat parțial erorile instanței de fond admise la examinarea prezentei cauze, însă nu a dat dovadă de obiectivitate, având o poziție procesuală unilaterală, prin care a acordat o atenție majoră drepturilor persoanelor culpabile, fără a le lua în considerație pe cele ale părților vătămate. La stabilirea pedepsei, instanța de apel urma să țină cont de probele administrate la cauză, care demonstrează imposibilitatea aplicării în privința inculpaților a prevederilor art. 90 Cod penal.

Instanța de apel nu a stabilit circumstanțe agravante, dar prin probele anexate la dosar s-a demonstrat că, inculpații au consumat bere, apoi au stat până dimineața la cumătrie, unde au consumat în continuare băuturi alcoolice, fapt confirmat și de martori.

Din materialul probatoriu mai sunt demonstrate și alte circumstanțe agravante și anume: săvârșirea infracțiunii - prin orice formă de participație; prin acte cu o deosebită cruzime sau prin batjocorirea victimei; prin mijloace care prezintă un pericol social sporit; de către o persoană în stare de ebrietate, provocată de consumarea substanțelor menționate la art. 24 Cod penal.

6.2. Avocatul Popescu D., acționând în numele inculpatului Morărescu S., invocând temeiurile de casare stipulate de art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei instanței de apel și menținerea în vigoare a sentinței.

În motivarea recursului ordinar, avocatul a invocat că, instanța de apel, soluționând chestiunea *dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just* nu a ținut cont de persoana fiecărui inculpat în parte, dar de *persoana inculpaților*, ceea ce contravine *principiului individualizării răspunderii și pedepsei penale* (art. 7 Cod penal), la fel, contravine criteriilor generale de individualizare a pedepsei (art. 75 Cod penal).

Instanța de apel și-a întemeiat soluția de casare a sentinței pe motivul că, inculpații nu au recuperat prejudiciul adus părților vătămate, însă un așa criteriu de individualizare a pedepsei penale nu este prevăzut la art. 75 Cod penal. Motivarea soluției expuse în decizie contrazice dispozitivul hotărârii, acesta este expus neclar, totodată, instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția. Deși, însuși instanța de apel a constatat faptul că, nu au fost prezentate dovezi, care ar confirma faptul că părții vătămate i-a fost cauzat un prejudiciu material în sumă de 40000 lei, însă, contrar acestei constatări, instanța de apel și-a întemeiat soluția de casare a sentinței pe motivul că, inculpații nu au recuperat prejudiciul adus părților vătămate.

În ce privește soluționarea acțiunii civile, motivarea soluției de încasare a sumelor bănești contrazice dispozitivului hotărârii, acesta este expus neclar, totodată instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței, or, legea nu prevede dreptul și posibilitatea instanței de judecată: în parte de a admite acțiunea civilă și în altă parte de a admite în principiu acțiunea civilă, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor convenite să hotărască instanța civilă, după cum a procedat instanța de apel.

În ce privește soluționarea acțiunii civile înaintate de Iskra P., instanța de apel a adoptat o soluție care nu este prevăzută de legea penală, or, pe de o parte a admis în parte acțiunea civilă înaintată de Iskra P. și a încasat de la inculpați cheltuielile suportate pentru acordarea asistenței juridice în folosul părții vătămate în mărime de 7000 lei, la fel, a încasat de la inculpatul Morărescu S. în folosul părții vătămate a prejudiciului moral în mărime de 10000 lei, iar în rest, a menținut dispozițiile instanței de fond, partea vătămată Iskra P. nefiind îngrădită în dreptul de a se adresa în mod separat în ordine civilă, cu anexarea dovezilor în demonstrarea prejudiciului material cauzat.

În decizia recurată, instanța de apel a constatat că: „(...) *partea vătămată nefiind îngrădită în dreptul de a adresa acțiunea civilă în ordine civilă, cu anexarea dovezilor în demonstrarea prejudiciului material cauzat*” în așa mod, instanța de apel a admis o

eroare gravă de fapt care a afectat soluția instanței, ce constituie temei de recurs prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

Soluția instanței de apel încalcă în mod flagrant dreptul la un proces echitabil, precum și autoritatea lucrului judecat care rezultă expres și din prevederile stabilite la art. 226 Cod de procedură penală. Decizia instanței de apel este ilegală, deoarece este contrară și prevederilor stabilite la art. 220 alin. (1), (2) și (3) Cod de procedură penală.

Deși partea vătămată, are dreptul la un apărător ales și la compensarea cheltuielilor suportate în cauza penală, cheltuielile pentru asistența juridică, nu constituie obiectul acțiunii civile în procesul penal. La fel, cheltuielile pentru asistența juridică nu se încadrează în prejudiciul material legat de săvârșirea acțiunii interzise de legea penală, prevăzut la art. 219 alin. (3) Cod de procedură penală.

Instanța de apel a pus la baza admiterii acțiunii civile în partea compensării cheltuielilor de acordare a asistenței juridice bonul de plată prezentat de către avocat (f.d. 177, 178 vol. II), care nu este temei suficient pentru a încasa cheltuielilor respective, or, avocatul Loboda VI. a înfăptuit asistență juridică în afara limitelor învinuirii aduse inculpatului Morărescu S., care a fost respinsă în totalitate de instanțele inferioare, de aceea, cheltuielile de asistență juridică suportate de părțile vătămate nu sunt reale.

În dispozitivul deciziei instanța de apel a încasat de fapt suma de 20000 lei pentru Iskra P. și 10000 lei pentru Sclifos G., fapt ce contrazice motivarea soluției expuse în decizie, or, potrivit acesteia, prejudiciul moral pentru părțile vătămate urma a fi încasat de la inculpați fiind vorba despre răspunderea solidară a acestora. Instanța de apel nu a motivat soluția în partea determinării mărimii prejudiciului moral limitându-se doar la motive formale.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privitor la opinia sa asupra recursurilor ordinare declarate, menționând că, acestea urmează a fi declarate inadmisibile, cel nemotivat, declarat în termen de către avocatul Popescu D., în baza art. 432 alin. (2) pct. 1) Cod de procedură penală, urmează a fi respins ca inadmisibil, pentru că nu îndeplinește cerințele de formă și conținut prevăzute de art. 430 Cod de procedură penală, iar recursul motivat al aceleiași părți, în baza art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, urmează a fi respins, ca declarat peste termen. Concomitent, în baza art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, urmează a decide asupra inadmisibilității recursului avocatului Loboda V., ca fiind vădit neîntemeiat.

Avocatul Stegărescu N., acționând în numele inculpatului Marușceac A., în referința depusă, a pledat pentru respingerea ca inadmisibile a recursurilor ordinare declarate cu menținerea în vigoare a hotărârii contestate.

8. Prin decizia Colegiului Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 28 martie 2017 s-a dispus admiterea recursurilor ordinare declarate, cu casarea totală a deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 22 iunie 2016, în cauza penală în privința lui Morărescu S. și Marușceac A. și dispunerea rejudecării cauzei de aceeași instanță, în ordine de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nefiind susceptibilă contestării pe căile de atac.

9. În partea descriptivă a deciziei, instanța de recurs a făcut referire la art. 6 Cod penal menționând că persoana este supusă răspunderii penale și pedepsei penale numai pentru fapte săvârșite cu vinovăție. Legea penală acordă instanței de judecată o posibilitate largă de aplicare în practică a principiului individualizării răspunderii penale și a pedepsei penale, ținând cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care agravează sau atenuază răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Atât în apelul declarat de părțile vătămate, cât și în recursul ordinar declarat de avocatul Loboda V. în numele acestora se invocă că, inculpaților Morărescu S. și Marușceac A. pentru acțiunile comise le-au fost aplicate pedepse care nu sunt proporționale consecințelor survenite, solicitându-se să fie luate în considerație faptul că: *inculpații atentând la regulile sociale și morale de conviețuire, cu o deosebită obrăznicie au aplicat violență fizică în privința părților vătămate și, în continuarea intențiilor huliganice, Stamatii V. cu o sticlă în volum de 1,5 l, l-a stropit cu motorină pe Iskra P. peste corp, amenințându-l cu incendierea, după care s-au îndreptat spre gospodăria ultimului, stropind gardul și poarta, apoi s-a apropiat de magazinul alimentară care aparține Î.I. "Familia Iskra", amplasat în apropiere stropind terasa și interiorul acestuia, aplicând totodată violență fizică în privința vânzătoarei Sclifos G., pe care la fel a stropit-o cu motorină.*

Anume asupra acestor motive invocate în apel de către părțile vătămate instanța de apel s-a pronunțat superficial, fără argumentare cuvenită.

Referitor la pedeapsa aplicată, Curtea de Apel s-a expus succint, cu fraze de ordin general, concluzionând că: *"inculpații nu prezintă pericol social sporit evident fapt care ar justifica izolarea lor în penitenciar, mai ales că, inculpații au recunoscut vina pe deplin pentru faptele pentru care au fost puși sub învinuire, fiind caracterizați pozitiv, nu au antecedente penale, (...) în cazul dat există circumstanțe importante care permit condamnarea cu suspendarea pedepsei prevăzută de art. 90 Cod penal față de aceștia".*

În decizie a fost menționat că, inculpații au recunoscut integral vina și se căiesc sincer, de fapt aceștia au recunoscut circumstanțele în care s-a produs actul de huliganism imputat, fără a da careva semne (conform materialelor cauzei), de căința sinceră, aceasta fiind una formală.

Mai mult, conform materialelor cauzei, inculpatul Morărescu S. fiind audiat în cadrul ședinței de judecată în instanța de fond vina nu și-a recunoscut-o (*f.d. 182, vol. II*), fapt despre care s-a menționat și în sentință (*f.d. 203, vol. II*).

Această situație, în opinia instanței de recurs a indicat indubitabil asupra faptului că, instanța de apel nu a apreciat și nu a stabilit, în mod efectiv, aplicabilitatea suspendării condiționate a executării pedepsei, în privința lui Morărescu S. și lui Marușceac A., având în vedere că, inculpații au comis o infracțiune care atentează la valoarea primordială protejată de legea penală - viața și sănătatea persoanei, cu atât mai mult că aceasta a fost săvârșită în prezența altor factori declanșatori cum este: *stropirea părților*

vătămate cu substanță ușor inflamabilă, motorină - circumstanță care nu putea fi neglijată de instanța de apel la aplicarea pedepsei.

Avocatul părților vătămate corect a menționat că, pedeapsa aplicată în asemenea caz, trebuie să fie nu numai legală, în sensul respectării cadrului legal, dar și echitabilă, adică să se respecte criteriul proporționalității, care presupune stabilirea cuantumului pedepsei în funcție de gravitatea infracțiunii comise și vinovăția autorului, cu respectarea exigențelor art. 61 Cod penal.

10. Între timp, după reținerea lui Stamatii V., acesta a fost judecat de către prima instanță și prin sentința Judecătorei Bălți (sediul Sângerei) din 6 februarie 2017 a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, la 4 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Executarea pedepsei a fost suspendată condiționat, în temeiul art. 90 Cod penal, pe o perioadă de probațiune de 3 ani.

Acțiunea civilă înaintată de părțile vătămate Iskra P., Sclifos G. și ÎI „*Iscra Petru*” a fost admisă parțial, cu dispunerea încasării din contul inculpatului Stamatii V.:

- în beneficiul lui Iskra P. suma de 10000 lei pentru prejudiciul moral și suma de 2500 lei pentru cheltuielile de asistență juridică;

- în beneficiul lui Sclifos G. suma de 5000 lei pentru prejudiciul moral și suma de 2500 lei pentru cheltuielile de asistență juridică.

Acțiunea civilă în partea ce ține de compensarea prejudiciului material cauzat ÎI „*Iscra Petru*” în mărime de 40000 lei, a fost admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor să se expună instanța în ordinea procedurii civile.

11. În fapt, în sarcina lui Stamatii V., prin sentința nominalizată supra, au fost reținute aceleași circumstanțe factologice ca și în privința lui Morărescu S. și Marușceac A. prin sentința Judecătorei Telenești din 7 iulie 2014, ultimii fiind recunoscuți vinovați și condamnați pentru comiterea infracțiunii de huliganism prevăzută de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal.

12. Prin încheierea Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 19 februarie 2018, adoptată în temeiul art. 42 și 43 Cod de procedură penală, s-a dispus admiterea demersului înaintat de avocatul Loboda VI. cu privire la conexarea cauzelor penale nr. la-267/17 în privința lui Morărescu S. și Marușceac A. și nr. 1a-198/17 în privința lui Stamatii V., cu atribuirea unui număr unic de înregistrare 1a-198/17.

Potrivit încheierii adoptate, în procedura Curții de Apel Bălți se afla spre examinare cauza penală în privința lui Stamatii V. în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal pentru examinare în ordine de apel, aceasta fiind repartizată în mod aleatoriu completului de judecată la 17.05.2017. După care s-a constatat că în procedura aceleiași Curți de Apel se afla și cauza penală în privința lui Morărescu S. și Marușceac A., trimisă spre rejudecare de Curtea Supremă de Justiție, fiind repartizată în mod automat altui complet de judecată având numărul de înregistrare 1a-267/17.

La 31 ianuarie 2018, în cadrul examinării în ordine de apel a cauzei în privința inculpaților Morărescu S. și Marușceac A. în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal a parvenit demersul avocatului Loboda VI. privind conexarea cauzelor penale 1a-267/17 și

1a-198/17, ambele intentate pe aceiași infracțiune, comisă în aceleași circumstanțe față de părțile vătămate de cei trei co-inculpați.

Prin încheierea instanței s-a transmis spre conexarea judecătorului-raportor al Colegiului penal al Curții de Apel Bălți, cauza penală nr. 1a-267/17 de învinuire a lui Morărescu S. și Marușceac A. în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, pentru conexare cu cauza penală nr. 1a-198/17 de învinuire a lui Stamatii V. în baza aceleiași norme penale.

Instanța de apel a considerat demersul întemeiat și admisibil.

13. Rejudecând cauza, prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 28 noiembrie 2018 s-a dispus admiterea, inclusiv din alte motive, a apelurilor declarate de procuror și de avocatul Loboda Vl. în interesele părților vătămate Iskra P. și Scifos G., împotriva sentinței Judecătorei Telenești din 07.07.2014 în cauza lui Morărescu S. și Marușceac A. și a sentinței Judecătorei Bălți (sediul Sângerei) din 06.02.2017 în cauza lui Stamatii V., cu casarea sentințelor în latura penală și cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care procesul penal în privința lui Morărescu S., Marușceac A. și Stamatii V. pe art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, în temeiul art. 60 Cod penal în coroborare cu art. 332 alin. (1) Cod de procedură penală a fost încetat în legătură cu intervenirea termenului de prescripție.

Dispozițiile sentințelor Judecătorei Telenești din 07.07.2014 și a Judecătorei Bălți (sediul Sângerei) din 06.02.2017 în latura civilă au fost menținute fără modificări.

14. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a consemnat că sunt vădit nefondate argumentele avocatului Loboda Vl. în interesele părților vătămate precum că instanța de fond nu s-a expus referitor la solicitarea de a-i recunoaște culpabili pe Marușceac A., Morărescu S. și Stamatii V. de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 Cod penal, cu aplicarea art. 27 și 26 Cod penal stabilindu-le pedeapsa conform legislației în vigoare, însă din actele cauzei rezultă că instanța de fond a judecat cauza în limitele învinuirii aduse inculpaților și anume în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, nefiind în drept să depășească limitele judecării cauzei. Astfel, potrivit de prevederilor din art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală, judecarea cauzei în prima instanță se efectuează numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele în formulate în rechizitoriu.

Potrivit ordonanței de punere sub învinuire inculpații au fost puși sub învinuire în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, deci instanța de fond a judecat cauza doar în limitele învinuirii aduse inculpaților, învinuire susținută de procuror.

Referitor la acțiunea civilă înaintată de părțile vătămate, instanța de apel a menționat că instanța de fond corect a admis în principiu acțiunea civilă, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor să se expună instanța în ordinea procedurii civile.

Totodată, instanța de apel a constatat că în cauză se constată temeiurile de încetare a procesului penal, fiind întrunite condițiile pentru aplicarea art. 53 lit. g) Cod penal, potrivit căroră persoana care a săvârșit o faptă ce conține semnele componenței de infracțiune poate fi liberată de răspundere penală de către procuror în cadrul urmăririi penale și de către instanța de judecată la judecarea cauzei în cazurile prescripției de tragere la răspundere penală.

Potrivit art. 332 alin. (1) Cod de procedură penală, în cazul în care pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 275 pct. 5) - 9), 285 alin. (1) pct. 1), 2), 4), 5), precum și în cazurile prevăzute în art. 53-60 din Codul penal, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă.

Potrivit art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, sentința de încetare a procesului penal se adoptă dacă există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

Infraacțiunea comisă de inculpați și prevăzută de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, potrivit reglementărilor expuse la art. 16 alin. (3) Cod penal, face parte din categoria infracțiunilor mai puțin grave, iar art. 60 alin. (1) lit. b) Cod penal stipulează că persoana se liberează de răspundere penală dacă din ziua săvârșirii infracțiunii au expirat 5 ani de la săvârșirea unei infracțiuni mai puțin grave.

Acțiunile infracționale imputabile inculpaților au fost săvârșite la 13.08.2012, de la comiterea lor au trecut mai mult de 5 ani, fapt ce determină instanța de apel de a înceta procesul în privința lui Marușceac A., Morărescu S. și Stamatii V. în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

Referitor la argumentele procurorului privind neaplicarea prescripției față de Morărescu S. și Stamatii V. pe motiv că aceștia s-au sustras de la urmărirea penală, iar Stamatii V. a comis o altă infracțiune pe teritoriul Federației Ruse și a fost extrădat doar după ispășirea pedepsei în această țară, Colegiul a reținut că, potrivit prevederilor art. 60 alin. (5) Cod penal curgerea prescripției se suspendă dacă persoana care a săvârșit infracțiunea se sustrage de la urmărirea penală sau de la judecată. În aceste cazuri, curgerea prescripției se reia din momentul reținerii persoanei sau din momentul autodenunțării.

Din materialele cauzei rezultă că Morărescu S. a fost anunțat în căutare prin ordonanța procurorului din 18.04.2013 (vol. I, f.d.290), iar prin ordonanța din 15.07.2013 urmărirea penală a fost reluată dat fiind că Morărescu S. benevol s-a prezentat la procuratură (Vol. I, f.d.299). Astfel, instanța a constatat că, inclusiv prin excluderea termenului de 4 luni, perioadă de suspendare a curgerii prescripției pentru Morărescu S. din momentul comiterii infracțiunii și până la pronunțarea prezentei decizii au expirat mai mult de cinci ani.

În aceleași circumstanțe, prin ordonanța procurorului din 22.04.2013 a fost suspendată urmărirea penală în privința lui Stamatii V. (vol. I, f.d. 295). La 28.08.2013 autoritățile Federației Ruse au anunțat organul de urmărire penală despre reținerea lui Stamatii V. la 04.04.2013 pentru comiterea unei infracțiuni pe teritoriul Federației Ruse și despre posibilitate extrădării doar după ispășirea pedepsei stabilite în Federația Rusă (vol. I, f.d.305, 324). Astfel, instanța de apel a constatat că din 28.08.2013 fiind cu certitudine cunoscut locul aflării lui Stamatii V. și autoritățile R. Moldova fiind anunțate despre reținerea acestuia, curgerea prescripției fiind reluată. Dat fiind, că sentința Judecătorei orășenești Istrinse Regiunea Moscova din 24.02.2014 în privința lui Stamatii V. nu a fost recunoscută spre executare pe teritoriul Republicii Moldova, aceasta nu poate fi luată în

considerație și nu întrerupe prescripția conform prevederilor art. 60 alin. (4) Cod penal. Adică prescripția este aplicabilă și pentru inculpatul Stamatii V.

15. Nefiind de acord cu soluția pronunțată de instanța de apel, procurorul și partea vătămată Iskra P. au contestat-o cu recursuri ordinare.

15.1. Procurorul solicită casarea parțială a deciziei instanței de apel, în partea ce-i vizează pe Marușceac A. și Stamatii V., cu remiterea cauzei la rejudecare, considerând că soluția de încetare a procesului penal este ilegală și neîntemeiată din următoarele motive.

Temei pentru declararea recursului ordinar constituie prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, deoarece hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și instanța a admis o eroare gravă de fapt.

Lui Marușceac A. la faza urmăririi penale, la 17.04.2013, i-a fost aplicată măsura preventivă obligarea de a nu părăsi localitatea. Ulterior, la faza de judecare a cauzei în instanța de apel, din motivul neprezentării acestuia la ședințele instanței de apel, în legătură cu examinarea apelurilor declarate de procuror și părțile vătămate, prin încheierea Curții de Apel Bălți din 18.02.2015 a fost anunțat în căutare și aplicată măsura preventivă arest preventiv pe un termen de 30 zile, iar la 02.03.2015 a parvenit la Curtea de apel Bălți informația despre intentarea dosarului de căutare nr. 2015350019. La data de 29.03.2016, Marușceac A. a fost reținut și arestat. Astfel, în privința acestuia termenul de prescripție a fost întrerupt și urmează să înceapă a curge din data reținerii acestuia.

Instanța de apel în partea descriptivă a deciziei, în privința lui Marușceac A. referitor la motivele prescripției în genere nu s-a expus.

Stamatii V. prin ordonanța procurorului din 19.04.2013 a fost anunțat în căutare în legătură cu sustragerea acestuia de la urmărirea penală. La 22.04.2013 a fost suspendată urmărirea penală în privința lui Stamatii V. La 28.08.2013 autoritățile Federației Ruse au anunțat organul de urmărire penală despre reținerea lui Stamatii V. la 04.04.2013 pentru comiterea unei infracțiuni pe teritoriul Federației Ruse cu posibilitate extrădării doar după ispășirea pedepsei stabilite în Federația Rusă. Astfel după ispășirea pedepsei în Federația Rusă, la 30.09.2016, acesta a fost extrădat în Republica Moldova. Respectiv, termenul de prescripție și în cazul dat a fost întrerupt.

Recurentul menționează că, decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți 28.11.2018 în privința lui Morărescu S. este legală și întemeiată, de aceea în privința acestuia decizia nu se contestă.

15.2. Partea vătămată Iskra P. solicită casarea deciziei instanței de apel și a sentinței, rejudecarea cauzei și adoptarea unei noi hotărâri potrivit căreia inculpații să fie condamnați în temeiul art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal la câte 5 ani închisoare pentru fiecare, cu satisfacerea pretențiilor pecuniare ale părții vătămate în cuantumul indicat de aceasta în acțiunea civilă și anume de 40000 lei – prejudiciul material și de 2000000 lei – prejudiciul moral.

Recurentul menționează că instrumentarea acestui dosar a fost intenționat tergiversată de organele de drept. Ședințele au fost numite peste intervale mari de timp cu scopul de a tergiversa cât mai mult examinarea cauzei în ordine de apel pentru a fi prescris termenul de tragere la răspundere penală a inculpaților.

La urmărirea penală, partea evidențiază că a solicitat aplicarea măsurii preventive sub formă de arest pentru inculpații Marușceac S. și Stamatii V., care nu se prezentau la acțiunile de urmărire penală, iar ulterior s-au ascuns de organele de urmărire penală și judecată. Marușceac S. a fugit în Federația Rusă împreună cu Stamatii V. și s-au sustras de la urmărirea penală și instanța de judecată.

Colegiul Penal al Curții de Apel Bălți nu a luat în considerație tot termenul care s-a aflat ascuns în Federația Rusă Marușceac S. Ulterior ultimul a fost reținut, dar nu s-a predat benevol la organul de urmărire penală, respectiv termenul de prescripție nu a expirat. Celălalt inculpat, Stamatii V. la fel a fugit în Federația Rusă și a așteptat acolo prescrierea termenului de tragere la răspunderea penală.

La 28.08.2013, autoritățile Federației Ruse au anunțat organul de urmărire penală din Republica Moldova despre reținerea lui Stamatii V. la 04.04.2013 pentru comiterea unei infracțiuni pe teritoriul Federației Ruse și despre posibilitate extrădării acestuia doar după ispășirea pedepsei stabilite în Federația Rusă.

Instanța de apel a constatat eronat că, din 28.08.2013 a fost cunoscut cu certitudine locul aflării lui Stamatii V., respectiv curgerea prescripției a fost reluată. Conform prevederilor art. 60 alin. (5) Cod penal curgerea prescripției se suspendă dacă persoana care a săvârșit infracțiunea se sustrage de la urmărirea penală sau de la judecată. În aceste cazuri, curgerea prescripției se reia din momentul reținerii persoanei sau din momentul autodenunțării. Deci săvârșirea unei noi infracțiuni cu ispășirea pedepsei în altă țară suspendă prescripția.

De asemenea, recurentul consideră că este ilegală soluția Curții de Apel Bălți în partea examinării acțiunii civile, instanța de fond corect a admis în principiu acțiunea civilă, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor să se expună instanța în ordinea procedurii civile.

16. Judecând recursurile ordinare declarate, în raport cu actele cauzei, Colegiul Penal lărgit ajunge la concluzia că acestea urmează a fi admise, inclusiv din alte motive decât cele expuse de recurenți, pentru considerentele ce urmează.

Cu titlul preliminar, se relevă că obiectul cenzurii instanței de recurs este limitat la analiza chestiunilor de drept în privința cărora instanțele de fond au admis erori procesuale, respectiv rațiunea și finalitatea exercitării acestei căi de atac, se rezumă la înlăturarea erorilor de drept admise de instanța ierarhic inferioară la etapa precedentă de judecare a cauzei, regulă stipulată și în art. 434 Cod de procedură penală.

În concordanță cu dispoziția art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel, cuprind următoarele aspecte: *dacă fapta reținută a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma art. 101 Cod de procedură penală.* În ceea ce privește chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel, acestea se referă la: *dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost*

individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal au fost corect aplicate.

Atunci când se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile nominalizate supra, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu dispunerea rejudecării cauzei. În acest sens, instanța de recurs se conduce de prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând recursul instanța este în drept să-l admită, cu casarea totală a hotărârii atacate și cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată, atunci când erorile judiciare nu pot fi corectate la această etapă a procedurilor, fără a fi prejudiciate interesele părților la proces, cu asigurarea respectării drepturilor lor procesuale.

La caz, cererile de recurs depuse de procuror și partea vătămată Iskra P., prezintă unele elemente de similitudine în conținut, având în vedere că ambii recurenții invocă critici ce țin de soluția încetării procesului penal în privința inculpaților în legătură cu expirarea termenului de prescripție și în partea soluției adoptate vizavi de acțiunea civilă.

În expunerea de motive, care au stat la baza admiterii recursurilor declarate, instanța pornește de la aceea că, în virtutea efectului devolutiv al apelului, prevederile art. 414 din Codul de procedură penală, obligă instanța de control judiciar ca, în afară de temeiurile invocate și cererile formulate de apelanți, să examineze cauza sub toate aspectele de fapt și de drept, iar în temeiul celor prevăzute de art. 417 alin. (1) pct. 8) din același Cod, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă fondul apelurilor și temeiurile, care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea lor, precum și motivele adoptării unei atare soluții.

În aceeași sferă de argumentare, Colegiul relevă că instanța de apel, judecând apelul, urmează să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar, și oricăror probe noi prezentate instanței de apel, pentru elucidarea adevărului și pentru formularea unor concluzii temeinice care să fortifice soluția pronunțată la finalul examinării.

O particularitate aparte în desfășurarea procedurii de judecare în apel o reprezintă situația când, instanța urmează să rejudece cauza în urma casării deciziei sale anterioare de către Curtea Supremă de Justiție, în această situație pe lângă regulile generale de judecare de care se ghidează Curtea de Apel, mai sunt incidente și anumite reguli speciale obligatorii ce guvernează acest proces, prevăzute de art. 436 Cod de procedură penală.

Cauza penală privindu-i pe Morărescu S. și Marușceac A. a fost deja judecată o dată în procedura recursului ordinar, iar prin decizia Colegiului Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 28 martie 2017 s-a dispus admiterea recursurilor ordinare declarate de avocatul Loboda Vl. în numele părților vătămate și de avocatul Popescu D. în numele inculpatului Morărescu S., cu casarea totală a deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 22 iunie 2016 și dispunerea rejudecării cauzei de aceeași instanță, în ordine de apel, în alt complet de judecată. Mai concret, casarea deciziei instanței de apel a fost condiționată de erorile de drept admise de această instanță la judecarea apelurilor, materializate în faptul că: *„motivarea soluției bazată pe constatări inexistente echivalează cu lipsa motivelor pe care se fondează soluția”*.

După remiterea dosarului de către Curtea Supremă de Justiție spre rejudecare în Curtea de Apel Bălți, s-a constatat că în aceasta instanță era pendinte dosarul penal disjuns privindu-l pe Stamatii V., cel de a-1 treilea coinalpat, care împreună cu Marușceac A. și Morărescu S. au comis infracțiunea de huliganism prejudiciind astfel ordinea publică și părțile vătămate Iskra P., Scifos G. și ÎI „Iskra Petru”.

La ședința din 31 ianuarie 2018, în cadrul examinării în ordine de apel a cauzei în privința inculpaților Morărescu S. și Marușceac A. în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, a parvenit demersul avocatului Loboda VI. privind conexarea cauzelor penale 1a-267/17 și 1a-198/17, ambele intentate pe aceeași infracțiune, comisă în aceleași circumstanțe față de părțile vătămate de cei trei coinalpați.

Prin încheierea instanței de apel din 19 februarie 2018, adoptată în temeiul art. 42 și 43 Cod de procedură penală, s-a dispus admiterea demersului înaintat de avocatul Loboda VI. cu privire la conexarea cauzelor penale nr. 1a-267/17 în privința lui Morărescu S. și Marușceac A. și nr. 1a-198/17 în privința lui Stamatii V., cu atribuirea unui număr unic de înregistrare 1a-198/17 și examinarea acestora într-o singură procedură.

Așadar, cauzei deferite judecării îi sunt proprii două incidente procedurale și anume Curtea de Apel judecând acest dosar în cel de al doilea set al procedurilor, urma să țină seama de cele prevăzute de art. 436 Cod de procedură penală în coroborare cu argumentele expuse de instanța de recurs care au condiționat casarea deciziei din 22 iunie 2016, precum și de prevederile art. 42 - 43 Cod de procedură penală, potrivit cărora la dosarul penal privindu-i pe Morărescu S. și Marușceac A. a fost conexas dosarul în privința lui Stamatii V., care calea recursului nu a parcurs-o.

Luând în considerație circumstanțele specificate supra, Colegiul Penal lărgit notează că, unificând procedura de examinare a celor două dosare disjuncte anterior, instanța de apel, asumându-și implicit atribuțiile respectării garanțiilor procedurale pentru toate părțile din proces, urma să acorde o deosebită atenție sentințelor pronunțate de primele instanțe în privința inculpaților, adoptând o soluție conciliată între cele două dispozitive.

Analizând actul adoptat de instanța de apel, în raport cu erorile semnalate de recurenți și cele expuse în contextul de mai sus, Colegiul Penal lărgit constată că instanța de apel a eșuat să adopte o soluție întemeiată pe caz, iar dispozitivul deciziei recurate contrazice statuările anterioare ale primelor instanțe și va crea impedimente la punerea în executare a unei atare hotărâri.

Instanța de recurs a ajuns la această conchidere având la bază faptul că, atunci când acțiunea civilă este parte integrantă a dosarului penal, justa soluționare a acesteia este o condiție *sine qua non* pentru echitatea procedurii desfășurate de instanță, având în vedere că acțiunea civilă exercitată în cadrul procesului penal are ca obiect tragerea la răspundere delictuală a persoanelor responsabile potrivit legii civile, pentru prejudiciul produs prin comiterea faptei care *face obiectul acțiunii penale*.

Se remarcă, în egală măsură că, în procesul penal acțiunea civilă este o modalitate de reparare a prejudiciului cauzat prin infracțiune, iar pentru exercitarea acesteia este necesar întrunirea cumulativă a anumitor condiții. În primul rând, este important de a constata dacă infracțiunea a provocat un prejudiciu, care poate fi material, moral sau

fizic. După care, se va stabili legătura de cauzalitate între infracțiunea săvârșită și prejudiciul reclamat. În final, pentru a se putea pretinde repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune, se cere ca acesta să fie stabilit cu certitudine. Caracterul cert al prejudiciului înseamnă că acesta este un prejudiciu sigur, s-a produs în realitate și poate fi evaluat.

Potrivit estimărilor efectuate de părțile vătămate, constituite ca părți civile în acest proces, prin acțiunea depusă și anexată la filele dosarului 169-172, vol. II, s-a solicitat încasarea de la toți inculpații a următoarelor despăgubiri:

- în beneficiul ÎI „Iscra Petru” suma de 40000 lei, cu titlu de prejudiciu material;
- în beneficiul lui Iscra P. suma de 1000000 lei, cu titlu de prejudiciu moral și cheltuielile de judecată în sumă de 7000 lei;
- în beneficiul Sclifos G. suma de 1000000 lei, cu titlu de prejudiciu moral și cheltuielile de judecată în sumă de 7000 lei.

În deplin acord și în concordanță cu cele ce preced, instanța de recurs reiterează că angajarea răspunderii civile delictuale pentru prejudiciile cauzate prin fapta proprie presupune existența cumulată a celor patru condiții sau elemente constitutive, respectiv: prejudiciul, fapta ilicită, raportul de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu, vinovăția autorului faptei ilicite și prejudiciabile. Răspunderea civilă delictuală sau reparatorie are ca primă finalitate repararea prejudiciului cauzat, iar prejudiciul reprezintă condiția dar și măsura răspunderii reparatorii, întrucât aceasta se angajează numai în limita prejudiciului injust cauzat.

Potrivit art. 387 alin. (1), (3) Cod de procedură penală, o dată cu pronunțarea sentinței de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sunt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge și numai ***în cazuri excepționale*** când, pentru a stabili exact suma despăgubirilor convenite părții civile, ar trebui amânată examinarea cauzei, instanța poate să admită, în principiu, acțiunea civilă, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor convenite să hotărască instanța civilă. În toate cazurile, instanța este legată de obligația de a-și motiva soluția adoptată.

La caz, potrivit dispozitivului deciziei recurate, în partea soluționării acțiunii civile, instanța de apel a menționat că: *„Dispozițiile sentințelor Judecătoreiei Telenești din 07.07.2014 și a Judecătoreiei Bălți (sediul Sângerei) din 06.02.2017 în latura civilă se mențin fără modificări.”* De aici rezultă că instanța a lăsat în vigoare următoarele statuări:

- prin sentința Judecătoreiei Telenești din 7 iulie 2014, care îi vizează doar pe Morărescu S. și Marușceac A. acțiunea civilă înaintată de părțile vătămate Iscra P., Sclifos G. și ÎI „Iscra Petru” privind încasarea din contul inculpaților a sumei de 40000 lei, cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 2000000 lei, cu titlu de prejudiciu moral și cheltuielile de judecată, a fost admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului total al despăgubirilor să se expună instanța în ordinea procedurii civile.

- prin sentința Judecătoreiei Bălți (sediul Sângerei) din 6 februarie 2017 în care este vizat doar Stamatii V. acțiunea civilă înaintată de părțile vătămate Iscra P., Sclifos G. și ÎI

„Iscra Petru” a fost admisă parțial, cu dispunerea încasării din contul inculpatului nominalizat:

- în beneficiul lui Iscra P. suma de 10000 lei pentru prejudiciul moral și suma de 2500 lei pentru cheltuielile de asistență juridică;

- în beneficiul lui Scifos G. suma de 5000 lei pentru prejudiciul moral și suma de 2500 lei pentru cheltuielile de asistență juridică.

Totodată, acțiunea civilă în partea ce ține de compensarea prejudiciului material cauzat ÎI „Iscra Petru” în mărime de 40000 lei, a fost admisă în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor să se expună instanța în ordinea procedurii civile.

Respectiv, instanța de apel menținând în vigoare statuările din ambele sentințe în partea soluționării acțiunii civile a menținut implicit și faptul că Stamatii V. a rămas obligat să achite părților vătămate o parte din prejudiciul solicitat de acestea, iar asupra cuantumului prejudiciului cauzat de ceilalți doi inculpați, Morărescu S. și Marușceac A., urmează să decidă instanța în ordinea procedurii civile. Prin alte cuvinte, pe de o parte, o instanță, conducându-se de prevederile exhaustive ale legii, art. 387 Cod de procedură penală, a putut să estimeze prejudiciul moral și cheltuielile de asistență juridică ce urmează a fi încasate de la inculpat în folosul părților civile, iar pe de altă parte, o altă instanță, a considerat că pentru a stabili exact suma despăgubirilor convenite părților civile, acțiunea înaintată de acestea urmează a fi admisă doar în principiu, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor convenite să hotărască instanța civilă.

Ca atare, pentru compensarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de asistență juridică, instanța nu necesită să întreprindă careva acțiuni procedurale suplimentare, care ar condiționa amânarea examinării cauzei și ar crea careva dificultăți la soluționarea aspectului penal al dosarului, întrucât cuantumul acestor despăgubiri se acordă la discreția instanței, prin apreciere, rezultând din mai multe circumstanțe factologice existente pe caz.

În opinia Colegiului Penal lărgit o atare soluție apreciată ca contradictorie, adoptată pe marginea aceleiași chestiuni, va duce inevitabil la soluționarea cu dificultate în ordinea procedurii civile a întregii acțiuni civile înaintate de părțile vătămate și la despăgubirea echitabilă a acestora cu încasarea de la fiecare inculpat a daunei cauzate proporțional vinovăției lor.

De asemenea, Colegiul a constatat că soluția în această parte a instanței de apel nu este motivată, instanța nepronunându-se asupra temeiurilor care au stat la baza adoptării unei atare concluzii.

În jurisprudența sa constantă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, reamintește cu fiecare ocazie posibilă că echitatea unei proceduri se apreciază în raport cu ansamblul acesteia, iar efectul art. 6 § 1 este, *inter alia*, de a plasa „tribunalul” sub o obligație de a proceda la o examinare corespunzătoare a pledoariilor, argumentelor și probelor din dosar, fără a prejudicia propria apreciere a acestora. Efectuând o analiză textuală a părții motivante a deciziei instanței de apel se impune conchiderea că aceasta nu cuprinde relevarea considerentelor și temeiurilor legale asupra concluziilor formate în rezultatul verificării sentințelor contestate în latura civilă, în raport cu circumstanțele incidente

cauzei. Or, în speță, era necesar ca în mod judicios, cu o argumentare temeinică și suficientă, să fie rezolvate problemele de drept apărute în cadrul judecării, cu excluderea contradicțiilor și incertitudinilor la care s-a făcut referire supra, având în vedere că, lipsa unei motivări corespunzătoare dintr-o hotărâre judecătorească afectează grav echitatea procedurii.

Prin urmare, toate acestea denotă că recurenții au dreptate afirmând că instanța de apel vădit tendențios a menținut statuările din cele două sentințe în partea soluționării acțiunii civile.

O altă carență procesuală admisă de instanța de apel la întocmirea hotărârii vizează iarăși partea dispozitivă a acesteia, care nu corespunde întru-totul exigențelor din legea procesual-penală. În particular, fiind vorba despre aceea că, în conținutul deciziei adoptate de instanța de apel, aceasta statuează asupra faptului că, prin probele din dosar, se confirmă vinovăția inculpaților de cele incriminate prin actul de sesizare a instanței, însă, având în vedere intervenirea prescriptibilității termenului de tragere la răspundere penală a inculpaților pentru faptele infracționale comise, s-a dispus încetarea procesului penal, cu liberarea acestora de la răspunderea penală.

Totuși, se trage atenția instanței de apel că, în cazul în care în urma judecării cauzei se constată că inculpații se fac vinovați de cele incriminate prin rechizitoriu, faptul dat trebuie consemnat neapărat în dispozitiv, după care urmând a fi dispus încetarea procesului penal, cu liberarea inculpaților de la răspunderea penală, întrucât a intervenit termenul de prescripție prevăzut de art. 60 Cod penal, pentru tragerea acestora la răspundere.

De asemenea, Colegiul Penal lărgit consideră important de a expune că soluționarea justă a acestei cauze penale, prezintă relevanță și din punct de vedere al remedierii drepturilor fundamentale ale părților la proces afectate prin soluția instanței de apel. În acest sens, se are în vedere faptul că atât procurorul, cât și partea vătămată Iskra P. comunică în cererile de recurs că termenul de prescripție calculat de instanța de apel nu corespunde actelor cauzei, prin care se confirmă că acesta a fost întrerupt din motive imputabile inculpaților.

Potrivit art. 60 Cod penal, prescripția curge din ziua săvârșirii infracțiunii și până la data rămânerii definitive a hotărârii instanței de judecată. Curgerea prescripției se suspendă dacă persoana care a săvârșit infracțiunea se sustrage de la urmărirea penală sau de la judecată. În aceste cazuri, curgerea prescripției se reia din momentul reținerii persoanei sau din momentul autodenunțării. Însă persoana nu poate fi trasă la răspundere penală dacă de la data săvârșirii infracțiunii au trecut 25 de ani și prescripția nu a fost întreruptă prin săvârșirea unei noi infracțiuni.

Procurorul, în cererea de recurs indică expres că: „Lui Marușceac A. la faza urmăririi penale, la 17 aprilie 2013, i-a fost aplicată măsura preventivă obligarea de a nu părăsi localitatea. Ulterior, la faza de judecare a cauzei în instanța de apel, din motivul neprezentării acestuia la ședințele instanței de apel, în legătură cu examinarea apelurilor declarate de procuror și părțile vătămate, prin încheierea Curții de Apel Bălți din 18 februarie 2015 a fost anunțat în căutare și aplicată măsura preventivă arest

preventiv pe un termen de 30 zile, iar la 02 martie 2015 a parvenit la Curtea de apel Bălți informația despre intentarea dosarului de căutare nr. 2015350019. La 29 martie 2016, Marușceac A. a fost reținut și arestat. Astfel, în privința acestuia termenul de prescripție a fost întrerupt și urmează să înceapă a curge din data reținerii lui. Instanța de apel în partea descriptivă a deciziei, în privința lui Marușceac A., referitor la motivele prescripției în genere nu s-a expus.

Stamatii V., prin ordonanța procurorului din 19 aprilie 2013 a fost anunțat în căutare în legătură cu sustragerea acestuia de la urmărirea penală. La 22 aprilie 2013 a fost suspendată urmărirea penală în privința lui Stamatii V. La 28 august 2013 autoritățile Federației Ruse au anunțat organul de urmărire penală despre reținerea lui Stamatii V. la 04 aprilie 2013 pentru comiterea unei infracțiuni pe teritoriul Federației Ruse cu posibilitate extrădării doar după ispășirea pedepsei stabilite în Federația Rusă. Astfel după ispășirea pedepsei în Federația Rusă, la 30 septembrie 2016, acesta a fost extrădat în Republica Moldova. Respectiv, termenul de prescripție și în cazul dat a fost întrerupt.”

Toate cele consemnate de procuror, corespund actelor cauzei și au fost interpretate eronat de instanța de apel atunci când aceasta a avut a se pronunța asupra soluției de încetare a procesului penal în privința lui Marușceac A. și Stamatii V., încetând pripit procesul penal în legătură cu intervenirea termenilor procesuali prescriși de art. 60 Cod penal.

În acest punct de analiză, instanța face trimitere la jurisprudența recentă a Curții Europene, care în hotărârea *Virprod-Lux S.R.L v. Republica Moldova din 18 iunie 2019*, a statuat că la efectuarea acțiunilor procedurale, respectarea cerințelor cu privire la admisibilitate constituie un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Rolul jucat de termenele de prescripție este de o importanță majoră atunci când este interpretat în lumina Preambulului Convenției, care, în partea sa relevantă, declară preeminența dreptului o parte a moștenirii comune a Statelor Contractante (a se vedea *Dacia SRL v Moldova*, 18 martie 2008, § 75).

Fiind consecvenți în cele expuse, se notează că, de principiu, instanțele de judecată sunt obligate să demonstreze circumstanțele ce țin de prescrierea termenului de atragere la răspundere penală a inculpaților cu adoptarea unor soluții motivate, or, lipsa unor argumente plauzibile în vederea susținerii încetării procesului penal atestă vicierea procedurii penale desfășurate la etapele precedente de judecare.

Totodată, Colegiul evidențiază că, în partea ce ține de prescriptibilitatea termenului de atragere la răspundere penală a inculpatului Morărescu S. soluția instanței de apel nu se contestă de procuror și ea urmează a fi menținută în vigoare, inclusiv după rejudecarea cauzei de către Curtea de Apel Bălți. Totuși decizia instanței de apel este casată de instanța de recurs integral pentru a acorda posibilitatea instanței să analizeze devolutiv toate aspectele ce au importanță pentru justa soluționare a cauzei.

În mare parte soluția instanței de recurs de a dispune rejudecarea se bazează pe statuările Curții Europene în speța *Năvoloacă c. Moldovei (cererea nr. 25236/02)*, hotărârea din 16.12.2008, unde Curtea având a se pronunța asupra acestei cauze a

considerat că chestiunile care urmau a fi hotărâte de către Curtea Supremă de Justiție nu puteau fi examinate în mod corespunzător, ca chestiuni ce țin de un proces echitabil, fără o apreciere directă a probelor prezentate de partea apărării și partea acuzării (*a se vedea Botten v. Norway, 19 februarie 1996, §§ 52 și 53, Reports of Judgments and Decisions 1996-I și Popovici, citată mai sus, § 72*). Având în vedere că Curtea Supremă de Justiție nu are competența să facă o examinare directă a probatoriului administrat, ea are competența de a dispune rejudecarea cauzei de către instanța ierarhic inferioară. În cazul de față echitatea cere ca Curtea Supremă de Justiție să dispună rejudecarea cauzei.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile expuse în dispozițiile art. 436 Cod de procedură penală, care reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia, să judece cauza în strictă conformitate cu exigențele legii procesual-penale și să țină seama de cele invocate în prezenta decizie, având în vedere motivele casării ei, să înlăture omisiunile admise și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în acord cu art. 417 Cod de procedură penală.

17. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e :

Admite recursurile ordinare declarate de procurorul în procuratura de circumscripție Bălți, Liliana Pasat, și de partea vătămată, Iskra Petru, casează total decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 28 noiembrie 2018, în cauza penală privindu-i pe Morărescu Serghei XXXXX, Marușceac Andrei XXXXX și Stamatii Vasile XXXXX, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 16 iulie 2019.

Președinte

Diaconu Iurie

Judecător

Catan Liliana

Judecător

Guzun Ion

Judecător

Ghervas Maria

Judecător

Mardari Dumitru